

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžo/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 1016200998
Dátum vydania rozhodnutia: 10.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Monika Valašiková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1016200998.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Valašikovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci navrhovateľky: Y. Y.C. S., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom Ž. X, XXX XX L., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Bratislava, Račianska 1523/71, P.O. BOX 18, 810 05 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu sp.zn. 4182/2016-KaBA (4436/2013-KaBA), ČRZ:24560/2016 zo dňa 15.04.2016, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Sp/53/2016-28 zo dňa 28.01.2020, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28.01.2020, č.k. 9Sp/53/2016-28 p o t v r d z u j e .

Účastníkom konania právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) potvrdil rozhodnutie odporcu sp.zn. 4182/2016-KaBA (4436/2013-KaBA), ČRZ:24560/2016 zo dňa 15.04.2016, ktorým odporca podľa § 14 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov, platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) odňal navrhovateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odporca dostatočne zistil skutkový stav veci, správne právne vec posúdil a na základe náležite zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver, s ktorým sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil. Navrhovateľka dňa 16.02.2016 doručila odporcovi podanie označené ako „Plnomocenstvo - vypovedanie (odvolanie, zrušenie) a odstúpenie, zrušenie

dohody o právnej pomoci zo dňa 12.12.2013“. Odporca si vyžiadal vyjadrenie zo strany určenej advokátky žiadosťou zo dňa 18.02.2016. Určená advokátka odporcovi doručil vyjadrenie dňa 08.04.2016, v ktorom uviedla nasledovné, „navrhovateľ nebral moje rady a odporúčania vážne, presadzoval si vlastné názory o veciach, ktoré by mali negatívny vplyv na konanie vo veci, odmietol akceptovať, že určité veci nie sú v mojej kompetencii. Nesúhlas s tým ako sa veci vyvíjali a neochota akceptovať zo strany navrhovateľa, že advokát nezodpovedá za minulé obdobia, ako aj špecifické nastavenia a očakávania navrhovateľa voči okoliu, viedli k vážnemu narušeniu dôvery, a preto musela byť spolupráca ukončená.“ Odporca v procese dokazovania a riadneho zisťovania skutkového stavu a na základe vyjadrení navrhovateľky, ako aj určenej advokátky potvrdil, že navrhovateľka neposkytla potrebnú súčinnosť určenej advokátke a zároveň vo svojich písomných podaniach nepreukázala jej nečinnosť.

3. O náhrade trov konania rozhodol súd § 250k ods. 1 O.s.p. v súlade s § 250l ods. 2 O.s.p. a vo veci neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

II.

4. Navrhovateľka podala v zákonnej lehote proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave odvolanie, ktorým sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a pridelenia nového advokáta.

5. V podanom odvolaní uviedla, že je slobodná matka v hmotnej núdzi, krajský súd v jej veci roky nekonal a tiež nevyhovel jej žiadosti o odročenie pojednávania. Ďalej tvrdila, že postup odporcom určenej advokátky bol neprofesionálny a neľudský, a preto musela písomne zrušiť zastupovanie jej osobou. Namietala, že určená advokátka bola jej protistranou v konaní vedenom pod sp.zn. 20C/12/2006, čím došlo ku konfliktu záujmov.

6. K podanému odvolaniu sa vyjadril odporca, ktorý navrhol kasačnú sťažnosť navrhovateľky zamietnuť podľa § 461 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) ako nedôvodnú. Navrhovateľka neuviedla žiaden zákonný dôvod podľa § 440 ods. 1 SSP, ktorým by odôvodnila podanie kasačnej sťažnosti, a ktorý by odôvodňoval nesprávnosť postupu krajského súdu. Odporca záverom uviedol, že navrhovateľke neodňal nárok z dôvodu, že sa nachádza v stave hmotnej núdze ale zo zákonného dôvodu odvolania plnomocenstva bez preukázania nečinnosti advokáta alebo jeho vzťahu k protistrane.

III.

7. Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v navrhovateľkou podanom odvolaní podľa § 212 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a postupom podľa § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania, keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle odvolacieho súdu (www.nsud.sk) po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné.

9. Z obsahu pripojeného administratívneho spisu odvolací súd zistil, že navrhovateľka žiadosťou doručenou Centru právnej pomoci, kancelária Bratislava dňa 30.04.2013 požiadala o poskytnutie právnej pomoci vo veci určenia otcovstva a úpravy práv a povinností k jej maloletému dieťaťu vo veci vedenej

na Okresnom súde Bratislava I č.k. 20C/12/2006. Zároveň požiadala o predbežné poskytnutie právnej pomoci na spísanie odvolania proti rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava I č.k. 20C/12/2006 z dôvodu, že posledným dňom na podanie odvolania bol deň 02.05.2013.

10. Rozhodnutím odporcu sp.zn. 4436/2013-PP, ev. č. 18723/2013 zo dňa 02.05.2013 bol navrhovateľke v tejto veci predbežne priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci a určená advokátka Mgr. Eva Braxatorisová. Rozhodnutím odporcu sp.zn. 4436/2013, ev. č. 42839/2013 zo dňa 19.09.2013 bol navrhovateľke priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci a určená advokátka Mgr. Eva Braxatorisová.

11. Navrhovateľka dňa 16.02.2016 doručila odporcovi podanie označené ako „Plnomocenstvo - vypovedanie (odvolanie, zrušenie) a odstúpenie, zrušenie dohody o právnej pomoci zo dňa 12.12.2013“, pričom poukazovala na neadekvátne plnenie poskytovania právnej pomoci, odmietanie osobných stretnutí a telefonického kontaktu zo strany určenej advokátky. Odporca si vyžiadal vyjadrenie zo strany určenej advokátky žiadosťou zo dňa 18.02.2016. Určená advokátka vo vyjadrení uviedla nasledovné, „navrhovateľ nebral moje rady a odporúčania vážne, presadzoval si vlastné názory o veciach, ktoré by mali negatívny vplyv na konanie vo veci, odmietol akceptovať, že určité veci nie sú v mojej kompetencii. Nesúhlas s tým ako sa veci vyvíjali a nechota akceptovať zo strany navrhovateľa, že advokát nezodpovedá za minulé obdobia, ako aj špecifické nastavenia a očakávania navrhovateľa voči okoliu, viedli k vážnemu narušeniu dôvery, a preto musela byť spolupráca ukončená.“

12. Napadnutým rozhodnutím sp.zn. 4182/2016-KaBA (4436/2013-KaBA), ČRZ: 24560/2016 zo dňa 15.04.2016 odporca podľa § 14 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci odňal navrhovateľke nárok na poskytovanie právnej pomoci. Z odôvodnenia vyplývalo, že navrhovateľka si nespĺnila povinnosť podľa § 14 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci, teda neposkytla potrebnú súčinnosť určenej advokátke a znemožnila tak riadne poskytovanie právnej pomoci zo strany určenej advokátky. Keďže navrhovateľka vo svojich písomných podaniach doručených odporcovi nepreukázala nečinnosť určeného advokáta, nevznikol jej podľa § 12 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci nárok na určenie iného advokáta.

13. Proti tomuto rozhodnutiu podala navrhovateľka v zákonom stanovenej lehote opravný prostriedok, ktorým sa domáhala zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci odporcovi na ďalšie konanie a rozhodnutie. Odporca uviedol, že trvá na svojom rozhodnutí o odňatí nároku na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu, že navrhovateľka neposkytla potrebnú súčinnosť určenej advokátke.

IV.

14. V správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, orgánov územnej samosprávy ako i orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb ako i fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

15. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho

orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

16. Podľa § 12 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ak oprávnená osoba neudelí plnomocenstvo na úkony súvisiace s poskytovaním právnej pomoci centru alebo určenému advokátovi alebo ak udelené plnomocenstvo odvolá, nemá nárok na určenie iného advokáta; to neplatí, ak oprávnená osoba preukáže nečinnosť advokáta alebo jeho vzťah k protistrane.

17. Podľa § 13 ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci oprávnená osoba je povinná poskytovať centru, určenému advokátovi alebo mediátorovi potrebnú súčinnosť.

18. Podľa § 14 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci centrum rozhodne o odňatí poskytovania právnej pomoci, oprávnená osoba neposkytuje centru, určenému advokátovi alebo mediátorovi potrebnú súčinnosť.

19. Podľa § 5d ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci, ak existujú dôvodné pochybnosti o kvalite právnej pomoci alebo o poskytovaní právnej pomoci v záujme ochrany práv oprávnenej osoby alebo zahraničnej oprávnenej osoby, centrum môže na žiadosť oprávnenej osoby alebo zahraničnej oprávnenej osoby rozhodnúť o zmene v osobe advokáta alebo mediátora; centrum rozhodne o zmene vždy, ak oprávnená osoba alebo zahraničná oprávnená osoba preukáže nečinnosť advokáta alebo mediátora alebo ich vzťah k protistrane. Pri zmene v osobe advokáta alebo mediátora rozhodne súčasne aj o odmene za právne zastúpenie podľa § 12 ods. 4 alebo o odmene mediátora podľa § 11a ods. 3; v odôvodnených prípadoch centrum odmenu vôbec neprizná. Proti rozhodnutiu o zmene v osobe advokáta alebo mediátora sa advokát alebo mediátor môže odvolať iba v časti týkajúcej sa odmeny.

20. Odvolací súd dáva do pozornosti, že zákonodarca v zákone o právnej pomoci upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Zákon sa vzťahuje nielen na ochranu zdravých fyzických osôb nachádzajúcich sa v materiálnej núdzi, ale z obsahu jeho právnej úpravy jednoznačne vyplýva, že sa vzťahuje na sociálne odkázané fyzické osoby, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sa nachádzajú v takej sociálnej, finančnej a majetkovej situácii, ktorá im neumožňuje zabezpečenie právnej pomoci na ochranu ich práv a právom chránených záujmov, teda aj osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom zákonodarcu je zabezpečiť reálny prístup k Ústavou Slovenskej republiky deklarovaným právam fyzických osôb a harmonizovať právo Slovenskej republiky s právom Európskeho spoločenstva všetkým fyzickým osobám, ktoré sa ocitli v materiálnej núdzi bez rozdielu, teda bez diskriminácie, založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod, alebo iné postavenie.

21. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t.j. systémom „každému a vo všetkom“), pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

22. V zmysle ustanovenia § 5d ods. 2 zákona o poskytovaní právnej pomoci môže odporca rozhodnúť o zmene advokáta, ak sú dôvodné pochybnosti o kvalite právnej pomoci alebo o poskytovaní právnej pomoci. Tieto dôvodné pochybnosti je však potrebné akýmkoľvek spôsobom preukázať. Nepostačujú len tvrdenia oprávnenej osoby. Rovnako o zmene advokáta žalovaný rozhodne, ak je preukázaná nečinnosť advokáta, alebo jeho vzťah k protistrane. Aj tieto skutočnosti je potrebné preukázať,

nepostačujú len tvrdenia oprávnenej osoby.

23. Pokiaľ oprávnená osoba (navrhovateľka) odvolala udelené plnomocenstvo určenému advokátovi, nárok na určenie iného advokáta nemá. Zároveň citované ustanovenie § 12 ods. 2 v časti za bodkočiarkou upravuje výnimku z tejto zásady, podľa ktorej má sťažovateľka nárok na určenie iného advokáta, pokiaľ preukáže nečinnosť advokáta alebo jeho vzťah k protistrane.

24. Po preskúmaní administratívneho spisu odvolací súd rovnako ako krajský súd dospel k záveru, že navrhovateľka v konaní nepreukázala nečinnosť advokátky, a taktiež jej vzťah k protistrane. Z listín obsiahnutých v administratívnom spise vyplýva, že advokátka vykonávala úkony v prospech sťažovateľky.

25. Navrhovateľka odvolala plnú moc určenej advokátke na základe subjektívnych dôvodov, čím zmarila účel rozhodnutia žalovaného a poskytnutia právnej pomoci, preto žalovaný zákonným spôsobom rozhodol o odňatí poskytovania právnej pomoci sťažovateľke v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 písm. a/ zákona o poskytovaní právnej pomoci. Krajský súd podrobne, logicky a vecne správne interpretoval zákonné ustanovenia a vysporiadal sa so všetkými okolnosťami podstatnými pre posúdenie veci.

26. Zmena právneho zástupcu sa nemôže zakladať len na subjektívnych pocitoch oprávnenej osoby. Pri prevzatí právneho zastupovania ustanovený advokát vec právne posúdi a môže vyjadriť svoj názor na skutkové a právne okolnosti prípadu. Objektívne zhodnotenie prípadu neznamena, že právny zástupca bude postupovať v rozpore so záujmami oprávnenej osoby. Práve naopak, je povinnosťou advokáta svojho klienta upozorniť na možné riziká a poučiť ho aj o následkoch prípadného neúspechu v spore. Žiadna z týchto skutočností však neznamena, že advokát nebude postupovať v prospech oprávnenej osoby.

27. Navrhovateľka namietala, že krajský súd rešpektoval prietahy v konaní, ale nerešpektoval jej návrh na odročenie pojednávania. K tomu odvolací súd uvádza, že ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie a nepožiada z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka. V žiadosti o odročenie navrhovateľka však nepriložila listinné dôkazy, ktoré by mohli zakladať dôležitý dôvod, pre ktorý by sa pojednávanie mohlo odročiť. Byť prítomný na pojednávaní je právom účastníka konania, avšak keď toto svoje právo bez dôležitého dôvodu nevyužije, môže súd vec prejednať v neprítomnosti účastníka.

28. Odvolací súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku riadne vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami navrhovateľky proti rozhodnutiu odporcu, ako aj tvrdeniami odporcu uvedenými v napadnutom správnom rozhodnutí. V tomto smere v plnej miere na dôvody rozhodnutia krajského súdu poukazuje, s nimi sa v plnej miere stotožňuje a považuje rozhodnutie krajského súdu za vecne správne (§ 219 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 492 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

29. S poukazom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil podľa § 250ja ods. 3 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, keďže dôvody, ktoré krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol, považuje za správne a nezistil skutočností, na ktoré by musel prihliadnuť z úradnej povinnosti.

30. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 224 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku za použitia § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku. Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že úspešná navrhovateľka v tomto konaní si náhradu trov konania neuplatnila a odporcovi náhrada trov konania zo zákona neprináleží.

31. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9

zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.